

Popularnonaukowe streszczenie projektu w języku polskim :

Ankara balansująca między Waszyngtonem a Moskwą.
Stosunki bilateralne turecko-amerykańskie i turecko-sowieckie w latach 1945–1952

Celem projektu jest opracowanie zagadnienia relacji bilateralnych turecko-amerykańskich i turecko-sowieckich w pierwszych latach po II wojnie światowej oraz w początkowym okresie Zimnej Wojny, tj. w latach 1945–1952. Dzięki strategicznemu położeniu wpływami w Turcji zainteresowane były obydwie strony konfliktu. Sowietnicy liczyli, że państwa alianckie rozczarowane bierną postawą Turcji w czasie II wojny światowej, nie przyjdą jej z pomocą i zażądali rewizji traktatu z Montreux odnoszącego się do Cieśnin Bosforu i Dardanele. Bardzo prawdopodobne, że USA nie potrzebowałyby pozyskać strategicznych sojuszników, aby przeciwstawić się Blokowi Wschodniemu. W innej sytuacji geopolitycznej Waszyngton mógłby „poświęcić” Ankarę dla poprawienia relacji z Kremlm. Dywagacje te to jednak historia alternatywna, ponieważ Zimna Wojna wybuchła, a USA wsparła Turcję i zyskała sojusznika w rejonie.

Temat konfliktu zimnowojennego został wielokrotnie opracowany w historiografii. Ponadto, historycy skupiali się jednak głównie na dwóch najważniejszych graczach, (ZSRR i USA), oraz na państwach europejskich. Często zapomina się jak ważny był strategicznie Bliski Wschód oraz jak istotne miejsce ogrywa w nim Turcja. Powyższy projekt od perspektywy dominującej w dotychczasowych monografiach odróżniać będzie się m.in. nową perspektywą badawczą – przeanalizowaniem stosunków amerykańsko-tureckich i sowiecko-tureckich w perspektywie porównawczej (a nie jak dotychczas oddzielnie). Motorem napędowym do zbliżenia z USA była obawa przed rozstrzeleniami wysuniętymi przez ZSRR. Z tego też powodu stosunki turecko-amerykańskie i turecko-sowieckie powinny być analizowane jako całość.

Ponadto celem projektu jest również zwrócenie uwagi na współczesne relacje między Waszyngtonem, Ankarą i Moskwą, co pozwoli przekonać się, czy pewne schematy są powtarzalne i czy mogą być pomocne w tworzeniu analiz współczesnych stosunków międzynarodowych.

Zastosowaną metodą badawczą będzie krytyczna analiza źródeł historycznych, przede wszystkim materiałów archiwalnych. Najważniejszym zespołem archiwalnym, który zostanie poddany gruntownej kwerendzie będzie Archiwum Narodowe w Waszyngtonie (The National Archives in Washington, DC), Archiwum Państwowe Federacji Rosyjskiej (Государственный архив Российской Федерации) oraz Archiwum Narodowe Turcji (T.C. Devlet Arşivleri Ankarada).

Ponadto analizą i interpretacją źródłową objęte zostaną amerykańskie, rosyjskie i tureckie materiały prasowe z tego okresu oraz pamiętniki i dzienniki polityków, którzy w tym czasie związani byli z którymś z bloków wpływów. Pozwoli to odtworzyć dokładnie relacje turecko-sowieckie i turecko-amerykańskie, osadzić je w odpowiedniej sytuacji geopolitycznej i zrozumieć jakimi interesami kierowali się ówczesni politycy.

Zakładane rezultaty będą stanowić istotny wkład w nową wiedzę na temat historii Zimnej Wojny. Nie tylko poszerzy to wiedzę o historii Republiki Turcji, czy Bliskiego Wschodu ale również z zakresu historii dyplomacji i stosunków międzynarodowych. Nowoczesne podejście – przeanalizowanie stosunków amerykańsko-tureckich i turecko-sowieckich jako całość – pozwoli spojrzeć na zagadnienie rywalizacji amerykańsko-sowieckich na Bliskim Wschodzie z nowej perspektywy. Bardzo istotne będzie również wykorzystanie wiedzy historycznej w formowaniu analiz na przyszłość. Rywalizacja amerykańsko-rosyjska w Turcji w dalszym ciągu trwa, a w balansowaniu tureckich polityków między Waszyngtonem, a Moskwą można doszukać się wielu podobieństw między przeszłością, a współczesnością.